

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Pénteken, Augustus 5-dik napján, 1814-dik esztendőben.

Spanyol Ország.

Hertzeg *Hardenberg* Prussus Státus-Ministert, Hertzeg *Blücher* Prussus Feld-marschal-Lajtnantot, 's Generális *Pozzodi-Borgót*, a' Párisban lévő Orosz Minis-tert, a' *Sz. Káoly* Rendje' nagy kereszt-tyével ajándékozta-meg Spanyol Király ő Felsége.

Ő Királyi Felsége, az Amerikai tarto-mányoknak régi állapotokra való vissza-állíttathatások vegett, egyebek között azt is egy eszköznek lenni találta, hogy az *Indiai Tanácsot*, mely az 1808-dik esztendő előtt feunállott, ismét helyre állít-sa: melyhezképpest mind azok a' Minis-terek és Tanácsosok, kik az említett esztendő előtt hivatalban voltak, a' magok hivataljoknak folytatására vissza hívat-tak. Azt mondja a' Király az ez eránt ki-adott hirdetésében, hogy az ő Felsége Amerikai Státusainak némely részekben árvíz módjára elhatalmasodott veszedelmek-nek, 's az ugyan ezeknek más részekben való közönséges adminisztráció' felfordúlá-sának elfordíttatásokra, ezen Indiai régi Tanácsnak visszaállíttatását találta, hosz-szas megvígálas után, a' leghathatósabb eszköznek.

Eppen ily módon kell már most az *Inquisízió*nak (a' Nyomozó Ítélszéknek) is, haladék nélkül visszaállíttatni. A'

Királyi Dekretom már aláíratott; azt mondják mindazonáltal, hogy tsakugyan tétettek ezen rettenetes Ítélszéknek régu-láiban néminémű mérséklések.

Erőssítik, hogy ezen Nyomozó Szék-nek visszaállíttatásáért egész Spanyol or-szághban uralkodik a' békételenkedés.

A' Tartományokban itt-ott uralkodó nép-pesgések igen elevenek. *Leonban* 's neveztesen *Salamankában* oly heves zen-dülést okozott egy közönséges levél, mely a' nép' írójának nevezi magát, hogy a' leg főbb lakosok mind oda hagyni kén-te-leníttettek lakhelyeiket, hogy az erősza-koskodás elől kiálhassanak.

Helvétzia.

Már említettett röviden, hogy a' *Ber-nai* Országlószek a' helybehagyás vegett hozzá is elküldetett Constitúziót egészen visszavetette, 's a' *Waadt* és *Argau* Kan-tonokhoz való jussát egészen megújítot-ta legyen. Ezen tekintetben ilyen nyilat-koztatások jöttek-ki Julius 22-dikén az *Araui* Újságban: —

„A' *Berna* városa Tanácsától 's ezen Respublika Országlószekétől Jul. 15-nikén kiadatott közönséges Proklamációban elő forduló Akták, fírdolom! azt mutatják, hogy a' mi hazánk még most hamarjában nem örvendhet a' belső tsendességből és

égygyességből származó boldogságnak, minthogy olyan nyilatkoztatást tétet ezen Aktákban a' Bernai Respublika 's a' város' Tanácsa, hogy a' szép *Waadland* ugyan, ha a' Bernaiul való öszszetsatoltatást tulajdon maga nem kívánvya, tehát, *igasságos feltételek alatt*, őtet feloldozni kész leszzen a' Bernai Kanton: de a' mi *Argaunak* azt a' részét illeti, a' melly *Bernai Argaunak* nevezetik, már ezen tekintetben nem mondhat - le Berna, a' nevezett Argai lakosoknak hozzája viseltető hűségekről és hajlandóságokrnl. Hanem, hadakozásra lépni, 's a' hazának tsendességét valamely erőszakttétel által megzavarni, tsak ugyan telyességgel nem akarja a' Bernai Országölőszék; tsak az ország' jussait és Constitutióját akarja minden megtámadtásoktól oltalmazni, 's több e'félék."

Az újságírónak ezen nyilatkoztatásai után az *Araui* Elölülőnek egy Proklamációjá következik, mellyet ő a' néphez keserves kifejezésekkel intéz, azért, hogy *Berna* az ő függetlenségeket, vagy más szókkal azt, hogy az Argai Kanton, mint magában fennálló Kanton úgy maradhasson, megengedni nem akarja. — A' Proklamációt ismét az Araui újságíró észrevételei követik, ilyen kifejezésekben: —

„Ha megfontoljuk, hogy egy felől Berna a' maga Argauhoz való úgy gondolt jussaitól elállani telyességgel nem akar, más felől pedig, hogy az Argai Kanton a' maga függetlenségének és szabadságának védelmezését egész eltökéllettséggel meghatározta, 's ehhez képest sem az egygyik sem a' másik rész engedni nem akar, lehetetlen, hogy minden embernek, a' ki részrehajlás nélkül tud ítélni, akarattya ellen is ez a' kérdés ne jőjjön a' szájára: Így tarthat-e ez a' felvont ívnek feszességéhez hasonlító állapot sokáig? 's mi némi resultátumait várhattuk ennek végtére is? Azomban úgy látszik, hogy nem jött még el az az idő, hogy ezen tárgyról való vélekedéseinket szabadon kimondhassuk.

Annyi bizonyos, hogy ezek a' környülálások a' Helvetzia betsülete és tsendessége eránt való félelmet jövendőre nézve napontként közönségeebbé teszik."

A' mi a' *Neufchatei* Hertzegséget illeti, ennek jövendőbeli állapottyára nézve egy nyilatkoztatást adott - ki Jun. 18-dikán még *Londonban* a' Prussus Király, melyben így adatnak elő ennek jövendőbeli Constitutiója, jussai, és szabadságai: —

„Mi, *III-dik Fridrik Wilhelm*, Prussianak Királya, 's a' többi: Azok a' gyzedelmek, mellyeket az isteni gondviselet a' mi fegyvereinknek adott, azt a' kedvet meglegedést szerzették szívünknek, hogy azon hűséges és szeretett népeket, mellyek a' mi házunktól vagy erőszak által elszakasztattak vala, vagy pedig a' mellyeket mi, a' nagyobb szerentségtelenségnek rölök való elháríttathatása végett, másnak által engndtünk vala, magunkal örökre öszszetsatolhassuk. Megyőződve lévén a' felől, hogy az a' boldogság, mellyet a' *Neufchatei* lakosoknak mesterségbéli szorgalmatosságok és iparkodások szerzett az ő természetserént kevésse termékeny tartományoknak, nem tsak egy atyai administrációjának, hanem egy jól elintezett Constitutiójának, 's azon szabadságosztogatóknak a' a' gyümöltse legyenek, mellyeket a' mi őseiunktól kaptak a' lakosok, vizsgálás alá vétettük ezen szabadságokat, oly ezéltéssel, hogy őket ismét megerősítsük, 's tsak azokban a' tikkelyekben tetessük változásokat, mellyek a' pallerozódás' má nevekedésével, 's az ezen Hertzegség és Helvetzia között való szorosabb öszszekötötődéssel egygyütt meg nem állhatnak. E vegre adtuk - ki a' jelenlévő nyilatkoztatásunkat; mi ennek hűségesen való megtartását ígérjük, 's ennek megtartását minden utánunk következő Királyok, mint *Neufchatei* uralkodó Fejedelmek, megígérik, midőn ők a' thronusra való ülés után 's a' régi rendtariással megegyezőleg

vezésnek emlékezetét, melyet ő eránta az ő távolléte alatti 's visszaérkezésétől fogva bizonyított a' Parlamentum (halljuk!). A' mi azt a' nagy tárgyat illeti, melly ma a' Parlamentum eleibe hozatott, valóság-gal vnnak ennek sok olyan pontjai, a' mellyekre méltó világosításokat lehet várni, és ő úgy ítel, hogy mint Minister, sem a' Parlamentum, sem Európa eránt nem teljesítette volna kötelességét, ha ezen nagy Aktát minden lehető módon meg nem világosítaná a' közönség' szeméi előtt. A' mi annak azt a' pontját illeti, melly felett már énnyi vetélkedés volt ezen házban (t. i. a' Szeretsen vásárt), ő minden ez eránt hallott fontos vélekedések mellett is meggyőződve van a' felől, hogy ezen célznak elérését (a' Szeretsenvásárnak egész eltörölődését) semmi oly nagyon nem akadályoztatná, mint ha a' Parlamentum a' Korona' kezét ezen tekintetben valamely kényszerítő sinorvérték által megkötné. Éppen ilyen ártalmas lett volna az is, ha az alkudozásokban, mint, *sine qua non*, olyan feltételül kívánták volna az Anglus Ministerek a' Szeretsenvásárnak haladék nélkül való eltörölését Frantzia ország-tól. —

„A' mi a' Kötésnek egyéb részeit illeti, leg nagyobb boldonság volna az Európai történeteknek ily rendkívül való ki menetelét valamely embernek vagy akár-mely emberből álló társaságnak tulajdonítani [halljuk! halljuk! halljuk!]. Jó kimenelete lett ezen szent ügynek azért, minthogy ez az igazság' és igaz jus' örök-ké való és megváltozhatatlan príncipiumaival megegyezett; az ő győzedelmeskedésének magyai a' szeretséltenségeknek és veszedelmeknek napjaiban hinteztettek széllyel [halljuk!]; minden Európai Hatalmasságoknak szívéikben; 's mély gyökeret vertek; Angliának pedig elegendő megnyugtatóra szolgál az a' belső meggyőző-dés, hogy semmit nem csinált, semmit

nem tanátsolt olyant, a' mi ezt a' nagy ügyet leg kisebbnyire is akadályoztatta volna. Mi a' dolog' folyamattját lépésről lépésre kísértük figyelmettségünk által egész a' győzedelemmel való utolsó megkoronáztatásig. —

„Nem lett volna ez a' boldogság soha tökéletes a' régi-familiának visszatételte-nélkül. A' Bourbonoknak a' thronusra lett visszatételése nagy jót szerzett Frantzia országnak; vissza adta neki a' társasági tulajdonságot; 's ismét bévezette őtet az Európai nemzetek' nagy familiájának kebelébe. Eltörölvén azt a' katona Systemát, és semmivé tévén a' hódoltatásnak és ragadozásnak azt a' lelkét, mellyet az utóbbi Frantzia uralkodó ily nagy grá-dusra vitt vala, abba az állapotba helyeztette Frantzia országot, hogy ismét tartós társasági közösüléseket köthessen Európának egyéb részeivel. Olyan hasznok ezek, mellyek soha nem következtek volna az az emberrel való békességkötesből, a' ki nem régen Frantzia országban uralkodott. Minden környülfálások között, mellyeket ő (Lord Castlereagh) megtudhatott, ő azt erőssítheti, hogy ezen embernek (a' Frantzia Császárnak) elmeje annyira meg sebesítette vala az utóbbi alkudozások által, hogy ő velle valamely bátorságos vagy állandó békességet kötni lehetetlen vala. A' feltételeknek meghatározatások ugyan megeshetett volna, hanem egy *moraliter* (erköltsképpen) bátorságos, állandó, 's költsönös hűségen fundálódó békességet ő velle kötni, már ez lehetetlen lett volna. Sőt ha azt felteszszük is, hogy ő a' ditsóssegre való vágyódásnak azon államából, melytől ily sokáig megsalattott, felszerkenhetett volna is, és a' helylyett, hogy a' világot ismét összezavarja 's nyughatatlankodtassa, a' békességet valóság-gal 's igaz buzgósággal ohajtotta volna: csakugyan oly érzékenységek valának már ezen emberre nézve egész Európában

elterjedve, hogy minden véle köttetett békesség kantsal és gyanús szemekkel nézett volna. —

Ő [Castlereagh] az ezen környűlállásokból következtető nehézségeket jól ére te, 's ezekre nézve sokszor igen nagy kételkedésben volt, de örökké azt hitte más felől, hogy valameddig Bonaparte, *de facto*, a' thronuson ül, 's annak állapotot kormányozza, addig Angliának nem lehet egyéb választása, hanem alkudozást folytatni véle. El ne felejtkezék a' Parlamentum azon fontos feltételről, hogy mi az által, ha Frantzia országgal alkudozni nem akertünk volna addig míg Bonaparte a' thronuson ült, leg hamarabb megvetettük volna a' fundamentomat annak, hogy az a' nagy szövetség elbomolják, a' melly ő ellené felállított vala, 's a' mellynek meghasonlások lettek volna a' következései. A' Szövetségesek már ki nyilatkoztatták vala szavok és tselekedetek által, hogy készek véle alkudozni mind addig, míg a' thronuson ül; 's a' Parlamentumnak is juthat eszébe, hogy ő (Castlereagh) maga is azért küldetett vala el Angliából, hogy Bonapartéval a' Szövetségeseknek társaságokban alkudozzék. Így kellett ennek megcsni, mind addig, míg ő a' thronuson ült. Hanem azután; minekutánna az ő uralása egyszer elvégződött, természet szerint más politikának kellett előállani. Mikor a' Szövetségesek *Chatillonban* a' magok békességes plánumjokat neki által adatták, ő őt verekedésekben volt egymás után győzedelmes, és közöttünk, ha éppen azt nem mondjuk is, hogy bátortalanság, de legalább biztalokodás és késégeskedés kezdett vala a' táborozásnak kimenetele eránt uralkodni. De ezen időben kötöt-

ték a' Szövetségesek is azt a' közönséges Alkut *Chumouiban*, a' melly által ara kötelezték el negy Urjedelmek magokat, hogy 600.000 embereket állítsanak ki, a' melly akar az igert erőt, akar a' czél, melyre ígertetett, tekintük, mind azok között a' kotesek között leg nevezetesebb, mellyeket Európának Diplomatikaji előmúthat. —

„A' Szövetségeseknek mérvéketlen és ingadozás nélkül való magakivétel, végzetlenül segítette a' dolgokhoz szerentsés kimenetelet. Egyedül csak ennek köszönhettyük, hogy Párisba békeösséges győzedelemmel úgy mehettünk be, mint barátok és szabadítók. Katonai szemekkel tekintvén a' dolgot, kétségkival bémehettek volna ők oda másképpen is: de így elkerülhetetlen veszedelmekkel lett volna az ő bemenetelek összekötötte. A' Szövetségeseknek ezen győzedelmeket továbbá tiak a' Frantzia országi utóbbi Uralkodó hibáinak és megvakulásának köszönhettyük. Ha ő maga a' fő várostól oly messze nem távozott volna, ha azzal a' megvakultsággal, a' melly őtet az utolsó szempillantatig el nem hagyta, oly sok katonai hibás lépéseket nem tett volna, és ha Herceg *Schwarzenberg* egy sebes fordulás által, a' melly őtet már csak egyedül is hálfatatlanná tehetné, azt nem tetette volna, hogy az eleibe tétetett keleptzébe (törbe) megyen, 's a' melly által ő őt napi úttal megelőzte az ellenséget, a' Frantzia seregek magokat ő és a' fő város között helyhezették volna, 's ha színtén azután tsakugyan előnyomúlhattak volna is valahogy a' Szövetségesek Párisához, nem triumphus lett volna az ő oda való bemenetelejek, hanem rettentő-ég és vérontás özöne. —

[Végezetét lásd a' Toldásokban].

Aug. 3-dik napján adtak 100 Forint Huszas pénzért 260 1/4 forintot Váltó-résulában.

a' hitet költsönösen leteszik. Eberképpest kinyilatkoztatjuk: —

„1) Hogy mi és az utánnak következő Prussiai Királyok a' Neufchatei Fejedelmi Hertzegségét minden hozzátartozókkal, uradalomokkal és jövedelmekkel egyetemben, tokélletes függetlenségben, a' nélkül, hogy elidgeníthetessék vagy felosztathassék, megkissebbíthetessék, vagy pedig valaha a' mi ifiabb Princeink közül, mint Feudum, mint költsönös adomány, mint vasallusi hirtok, valamelyiknek, vagy másnak akárkinék általadattathassék, egyenesen a' magunk tulajdon országára alatt tartjuk meg. — 2) A' Protestans és Catholica Religióknak, a' melyeken való fő hatalmat magunknak formázerént való módon kiköttyük, szabadgyakoroltatása, tollünk és az utánnak következő Királyoktól minden lakhelyre való tekintet nélkül megtartatik és oltalmaztatik. A' Protestans Religió függjön a' papi gyülekezeteknek és Consistoriumoknak kormányozásoktól és hatalmóktól; mi ezennel, ezen gyülekezeteknek minden megszerzett jusaikat, nevezetesen pedig azt, hogy papokat nevezhessenek, őket bé és kitehessék, megváltoztathassák, s a' papi dolgokat illető tárgyak eránt ítéletet tessenek, meg erősíttjük. A' Catholica Religió mindenben, a' mi a' rendet és fenytéket illeti, a' *Lausannei* Püspöktől függjön. — 3) A' Hertzegségnek minden lakosai, a' nélkül, hogy az ő ebben való polgári jussaikat elvesztenek, és pedig úgy, hogy ezen Hertzegségbe mindenkor vissza térhetnek, *először*, a' Hertzegséget, útazás vagy másutt való letelepedés végett mindenkor oda hagyhattják, *másodszor*, idegen Hatalmasságnak hadi szolgáltyába léphetnek, ha ez a' Prussus Királlyal, mint Neufchatei Hertzeggel hadakozásba elegyedve ointsen. A' verluvalás a' Fejedelmnek különös engedelmé nélkül, nem szabad. — 4) A' ki nem alattvaló vagy

nem lakos a' Hertzegségben, abban semmi fele polgári vagy katona hivatalt nem viselhet. Tsak a' Kormányozói hivatalt vétetik ki ezen rendelés alól. Kiszorítatnak a' Státus' hivatalaiból azok, a' kik más Fejedelmeknek vagy Státusoknak szolgáltyokban vannak. A' tiszteknek adattatóPátensekben, az ítélszékek' postalegényeit kivéven, meghatározatva leszen, hogy hivatalaikat mind addig megtartják, míg magokat jólviselik, úgy hogy ki nem tétethetnek hivataljaikból, ha tsak valamely bűn, hivatalbéli hűségtelenség, rossz magokviselet, vagy kitettző nem alkalmasság, szükségessé nem teszik tetéttetéseket. Ezen tikkelyre nézve azon kifogásoknak legyen helye, melyeket a' Helvetziával való öszszeköttetés megkíván.

[A' többt következik.]

Olasz Ország.

A' Pápa' Státusainak kassái úgy küresülve vannak, hogy sem a' tisztriselők, sem a' pénziós emberek nem kaphatának fizetést, melly miatt igen keserves állapotra jutottak kivált az utolsók kösött a' Klastromok és Apátzák. Sok emberek találtak ugyan, a' kik ki egy ki más módon jóvallották a' Státus jövedelmének felémeltetését, hogy magokat Pápa ő Szentsége előtt kedvessé tehessék, hanem ő Szentsége semmi olyan javállásokat el nem fogad, a' melyek a' népnek terhet nevelhetnék. Tsak a' dohány és só monopolum hagyatott meg előbbeni állapottyában. A' nép halgat; az előbbeni zúgástól egészen megszűnt, noha a' húsonhaton, paliokán, és a' coloucalis portékán kívül semmi egyélnék arra le nem szállott. A' nép mindenhez való lágymerlegségének szemlátomást való nevedesét, a' Frautzia országlás' idejéből hozzák le, melly mindent a' földre nyomott.

Későbbi tudósítások szerent sakugyan

ily hirdetést adtak ki Julius 15-dikén, mely által tudokra adja a Rómában lévő Státus - Biztosság' Előülője, *Rivarola* úr, a penzió'n lévő Apátzák'nak, hogy az ő hátra lévő penzió'ik Jul. 16 dikától fogva naponként kifizetett'ni fognak. Minden nap' 500 személyek bocsátat'nak a' kifizetetésre. Az Apátzák'nak kielégítetések után a' Szerzetes Papok fognak következni.

Nápoly. — A' Királyné a' K. Hercegekkel és Hertzegasszonyokkal Jul. 6-dikán a' kikötőhelyben lévő *Corse* (corsicanus) nevű Anglus fregátra menvén ott nagy tisztelettel és szép mulatsággal fogadtattak. Estve a' Király *Joachim* is megjelent ugyan ott véletlenül, 's megjelenésével nagyon nevelte az örvendezést.

A' Nápolyban lévő Austriai Cs. K. Követ Gróf *Mier* úr, Jul. 10-dikén magános audience'ban lévén a' Királynál, a' *Leopold* Rendnek egy Komendatori 's három Ritteri keresztjeit adta által az ő Cs. K. Felsége' nevében, a' végre, hogy ő K. Felsége azokat adja azoknak a' Nápolyi tiszteteknek, a' kik magokat az utolsó hadakozásban, melyben ők ily ditsőségesen tsatáztak 's a' közönséges békességnek helyreállítatásán ily hathatósan munkálódtak, leg különöbben kiműtattak. — „Ez az ajándék (így szól a' Nápolyi Ud. újság) egy újabb kiműtatása annak a' barátságának és tekintetnek, mellyel ez a' Császári Felség a' maga Szövetségeseihez viseltetik, 's fényes bizonyosága azon sereg'eránt való tiszteletének, mely a' maga vitézsége, hadi fenyítéktartása, 's Királyához való hajlandósága által maga eránt a' közönséges tsudálkozást felgerjesztette.“ — A' Király a' maga Hadi Ministerét Marschal *Macdonald*, 's *Carascosa*, *Ambrosio*, és *Livron* nevű Generalisait tisztelte meg ezen keresztekkel, az első t. i. a' Komendatori, a' három utolsó a' Ritteri Keresztekkel.

Sicilia. — *Pálemóban* ilyen hírletés tétetett közönségesen: —

„*Ferentz* ő Királyi Hertzegségének, Örökös Princznek és a' *Ferdinandus* Király országa *Gen. Vicarimus*nak nevében. A' Státus Titoknok - Ministerrel Lazzari érkeztet irásokkal együtt, ilyen levelet sevek ő K. Hertzegségétől: — „Excellentiás U. Minekutánna *Ferdinand* ő Kir. Felsége magát arra határozta volna, hogy az Ország'ást ismét által vegyn, hogy a' nagy Siciliái szeretett alattvaló'hoz vonzó jóindulattyanak annal nagyobb bizonyoságát mutassa, eltekeltete magán, hogy a' közelebb tartó Parlamentoni ülésüket to'ljában maga személyesen ker'je el Juliusnak 18-dikán. Kelt a' K. palatában Jul. 2 dikán, 1814 ben. —“

„*Giustino Ferrone*, Fő Cancellarius.

Nagy Britanniá.

Julius 17-dikén Lord *Castlereagh* által elédelt a' Regens Princz néhány főszemélyekkel együtt. — Jul. 18-dikén nagyon fényes bált tartak az Anglus Generalis a' Lord *Wellington* tiszteletére. Valami 2500 személyből állott a' fényes társaság. A' Regens Princz is megjelent éjféli 11 óra felé, a' házbeli Nagy Tisztoktól, Pázioktól, és egyéb Ulvarnokoktól kísértetvén.

Azon beszédek között, mellyek a' Párisi békességkötésről néve a' Parlamentumban tartattak, egyik sem elégitette úgy ki a' közönséget, 's egyik sem nyújtott a' közönségnek annyi világosságot ezen nagy tárgy eránt, mint vegezetre a' Minister *Castlereagh* beszéde. Kér lenne ennek hosszúságotól előre elijedni az Orsók'nak: —

„Senni ki nem törli (úgy mond) soha az ő szivéből annak a' jóságának és ked-